

การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*

SYNTHESIS OF MANAGEMENT CONCEPTS FOR ORGANIC FARM NETWORKS COMMUNITY ENTERPRISES, CHANA DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

ณรงค์ฤทธิ์ บุตรมاتا^{1*}, ประจวบ ทองศรี², ณรรช หลักชัยกุล²,
Narongrit budmata¹, Prachuap tongsri², Nat luxchaikul²,

¹สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ประเทศไทย

¹Office of Academic Extension and services Prince of Songkla University, Pattani, Thailand

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี ประเทศไทย

²Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University, Pattani, Thailand

*Corresponding author E-mail: narongrit.b@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้นำเสนอเรื่องการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชื่อมโยงไปสู่วิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์ และกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดบทเรียนสร้างองค์ความรู้การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์ในชุมชน เป็นแนวทางปฏิบัติหรือประยุกต์สร้างคุณค่า และประโยชน์ทางสังคมกับชุมชน ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา ในด้านการจัดการกลุ่มให้ประสบความสำเร็จและมีการบริหารจัดการให้กลุ่มและสมาชิกมีความเข้มแข็ง โดยที่กลุ่มใช้การจัดการโดยวางแผนงานของกลุ่มไว้ดังนี้คือ 1) กระบวนการจัดระบบบริหารจัดการกลุ่ม 2) การยกระดับผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน 3) การสร้างกิจกรรมเพื่อความร่วมมือในการขยายพื้นที่เพื่อสร้างเครือข่าย 4) การพัฒนาช่องทางการตลาด ควบคู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในทุกๆ มิติเพื่อการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่ม และใช้แนวคิดการบริหารจัดการตามหลัก 4M ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการบริหารจัดการ (Management) เป็นปัจจัยนำเข้าในการจัดการกลุ่ม สำหรับการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตามบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT และใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act ในการจัดการทรัพยากรของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะยังยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการสำคัญในการดำรงชีวิตและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้มีความยั่งยืนเพื่อผลักดันให้กลุ่มมีเป้าหมายในการดำเนินงานไปสู่ความเข้มแข็งและมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการ, วิสาหกิจชุมชน, เครือข่ายนาอินทรีย์

Abstract

This paper approach a synthesis of the management concepts of community enterprises in the organic farm networks, Chana District, Songkhla Province, by applying the Sufficiency

Economy Philosophy to the community enterprise in the organic farm networks and activities to lesson learned and knowledge transfer in managing community enterprise groups, organic farm networks in the community. There is a practical application that create value and social benefits to the community conducted with the objective of management concept of community enterprise groups, organic farm networks, Chana District, Songkhla Province. In terms of group management to success strengthen for planning as follows: 1) Organizing process management system 2) Upgrading production standards for continuously sustainability 3) Creating cooperative activities for expanding networks 4) Marketing channels development along with product development in aspect dimensions of identity and management concept with the 4M principles, including Man, Money, Materials and Management as input factors. To analyzing the internal and external environment context of community enterprise group, SWOT analysis techniques were used and the quality management cycle (PDCA) consisted of 4 steps: Plan-Do-Check-Act. Efficiency and sustainable managing the group's resources, in addition, the Community Enterprise Group of the Chana District, organic farm networks also approach to the Sufficiency Economy Philosophy as an important principle in quality of life and conserving the community's natural resources for sustainability. To push the group operational goals towards stability, prosperity and sustainability of the community.

Keywords: Synthesis of Management Concepts, Community Enterprise, Organic Farm Networks

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสถานการณ์โควิดส่งผล ต่อประเทศไทยต้องพบกับความท้าทายในสังคมให้ได้อย่างเข้มแข็ง ทำให้ประเทศไทยมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2565 - 2570) เพื่อเตรียมความพร้อมในการวางรากฐานของประเทศ ในระยะยาวให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับเครือข่าย ระดับภาค และระดับประเทศในทุกๆ ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” การพัฒนาเศรษฐกิจในภาคการเกษตรของไทย จำเป็นต้องพัฒนาให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองและมีภูมิคุ้มกันโดยให้ความสำคัญกับการทำเกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางในการผลิตอาหารที่มีความปลอดภัย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง ผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระแสสังคมในปัจจุบัน รัฐบาลให้ความสำคัญโดยมีการผลักดัน โดยมอบหมาย ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย (สุพัตรา รุ่งรัตน์, 2565) โดยให้ความสำคัญของระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากรายได้ของชุมชนในประเทศไทย และวิสาหกิจชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจุบันสามารถสร้างรายได้ต่อปีมากกว่า 2.55 หมื่นล้านบาท จากการรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจกว่า 8.5 หมื่นแห่ง มีสมาชิกกว่า 1.4 ล้านคน สอดคล้องกับหมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้เป้าหมายที่ 1 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564)

วิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ สร้างรายได้และพัฒนาความสามารถในการจัดการและรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง (นงคราญ ไชยเมือง, 2558)

การทำเกษตรอินทรีย์เน้นการผลิตที่สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติและระบบนิเวศ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเกษตร โดยมี แนวทางดำเนินงานในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ มี 2 แนวทางคือ 1) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่เป็นระบบการผลิตเพื่อพึ่งตนเองเป็นหลักและยึดตามวิถีธรรมชาติและ 2) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรองตามมาตรฐาน โดยเน้นการเทียบเคียงมาตรฐานและระบบการตรวจสอบรับรองที่เท่าเทียมในระดับสากล รวมถึงการสร้างตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับ (คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2560) ประชาชนในอำเภอจะนะร้อยละ 50 ทำการเกษตร อันดันดับหนึ่ง คือยางพารา รองลงมาคือ ข้าว ผลไม้ พืชผัก และพืชไร่ สำหรับนาข้าวมีทั้งข้าวที่ได้รับการส่งเสริมจากทางภาครัฐและข้าวพันธุ์พื้นบ้านหรือท้องถิ่น ซึ่งมีการนำข้าวมาเพิ่มมูลค่าโดยการนำมาแปรรูปเป็นแป้ง ขนมและสบู่ เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ และพื้นที่อำเภอจะนะจัดเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลางในการปลูกข้าวมีเนื้อที่ 2,847 ไร่ เป็นพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าวภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งคาดการณ์พื้นที่ปลูกข้าวปีการผลิต 2564/65 รอบที่ 1 (นาปี) มีพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2564/65 จังหวัดสงขลา กำหนดพื้นที่ปลูกข้าวจังหวัดสงขลาในโซนที่ 2 คืออำเภอในพื้นที่ชายแดนใต้ ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย มีเกษตรกรปลูกข้าว 1 ครั้ง/ปี เป็นข้าวนาปี ซึ่งใช้น้ำฝนเป็นหลัก เกษตรกรจะปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักและเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมือง และเกษตรกรยังนิยมเก็บพันธุ์ข้าวไว้เพื่อเป็นเมล็ดพันธุ์นำไปปลูกข้าวในฤดูการต่อไป มีสายพันธุ์พื้นเมืองที่นิยมเพาะปลูก ได้แก่ ข้าวสายพันธุ์ ช่อสูง ช่อชิง หอมจันทร์ เล็บนกปัตตานี ลูกปลา และพื้นที่นาของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ ยังได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดสงขลาอีกหนึ่งแห่งคือ พื้นที่ป่าชิง และใช้ชื่อกลุ่มว่า กลุ่มจะนะแบ่งสุข มีสมาชิกจำนวน 19 ราย และมีพื้นที่ทั้งหมดรวมกันจำนวน 130 ไร่ซึ่งเป็นข้าวปลอดภัยที่จะพัฒนานำไปสู่ข้าวอินทรีย์ในอนาคต (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี, 2564) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ เป็นเครือข่ายชาวนาที่ปลูก “ข้าวลูกปลา” ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองของบ้านป่าชิงมายาวนาน ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษจนถึงเยาวชนในปัจจุบัน “ข้าวลูกปลา” เป็นพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกกันมากในพื้นที่บ้านป่าชิง หมู่ที่ 1 มีคุณลักษณะ คือ เป็นข้าวเมล็ดสั้น กลม เปลือกข้าวมีสีเหลือง เปลือกหุ้มข้าวมีสีแดง ลักษณะคล้ายข้าวญี่ปุ่น รสชาติของข้าวโดยเฉพาะข้าวปีแรกจะมีเนื้อนุ่ม ไม่แข็งแรงแ้ง และเอกลักษณ์อีกอย่าง คือ “ข้าวลูกปลา” ของบ้านป่าชิงปลูกได้คุณภาพและให้ผลผลิตมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปข้าวลูกปลาให้เป็นขนมและผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผ่านการประสานงานโดย คลินิกเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งมีคณะวิทยากรจากสถานีวิจัยการวิชาการชุมชนจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ ได้ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแพลตฟอร์มบ่มเพาะหมู่บ้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science Community Incubator : SCI) คือ การนำองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (วทน.) ไปพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งต้องพัฒนาให้ตลอดห่วงโซ่คุณค่า(Value chain) เพื่อให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบที่มีการใช้ วทน.ต่อเนื่องจากปี 2562 เป็นการพัฒนาแบบบูรณาการในด้านผลิตภัณฑ์จากข้าวพื้นถิ่น(ข้าวลูกปลา) ควบคู่กับการพัฒนาชุมชนเพื่อเพิ่ม

ศักยภาพพื้นที่ ให้สามารถเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการ และยกระดับให้กลุ่มสมาชิกได้มีรายได้จากการใช้ทรัพยากรที่เป็นอัตลักษณ์ ผ่านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ได้จากความร่วมมือและการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน และร่วมกับหน่วยงาน องค์กรเครือข่าย มีการประสานงานหาผู้เชี่ยวชาญ เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี รวมถึงขั้นตอนและกระบวนการการฝึกปฏิบัติเพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ การสร้างนวัตกรรม (สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564)

ในปัจจุบันการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ต้องคำนึงถึงวิธีการหรือกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนด้านการบริหารจัดการกลุ่มทั้งระบบ เพื่อสร้างรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีการทบทวนผลการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน และการนำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง ไม่มีกลยุทธ์และส่วนสำคัญที่วัดความยั่งยืน คือการผลิผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านการเงิน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าด้วยกัน (สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ, 2561)

ดังนั้น จึงเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีอำเภोजะนะ ในพื้นที่บ้านป่าชิง ตำบลป่าชิง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ในการสังเคราะห์แนวคิดและการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการร่วมมือการทำงาน ทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเครือข่ายชุมชน และกลุ่มมีรูปแบบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นตามงานและสถานการณ์ อีกทั้งทางกลุ่มยังได้รับรางวัลโครงการดีเด่นจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในด้านหมู่บ้านที่นำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการยกระดับชุมชน ภายใต้โครงการหมู่บ้านข้าวลูกปลา ประจำปี 2564 โดยเลือกศึกษาวิธีการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีอำเภोजะนะ ในการดำเนินการพัฒนาข้าวลูกปลาไปสู่ชาวอินทรี ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์พื้นที่ทำนาและพันธุ์ข้าวชุมชน โดยคำนึงเรื่องสิ่งแวดล้อม ตามหลักการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน จึงนำมาเป็นต้นแบบของการดำเนินกิจการให้กับพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการแก้ไขพัฒนาและต่อยอดกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมต่อไป (สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2564)

การสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จย่อมต้องมีการบริหารจัดการเป็นกระบวนการสำคัญ ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจัดการกลุ่มวิสาหกิจ มีการดำเนินการและควบคุมให้สมาชิกในกลุ่มไปถึงเป้าหมาย ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อนำมาสู่การจัดการที่มีประสิทธิภาพภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (เกรียงศักดิ์ วิเลปะนะ และคณะ, 2566) โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการได้นั้นจะมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การเรียนรู้ การสร้างสรรค์ ความยั่งยืน และการถ่ายทอด สอดคล้องกับการนำกรอบการวิเคราะห์ LIST MODEL เป็นแบบจำลองของแนวคิดและกระบวนการที่เชื่อมโยงเข้าหากัน Learning (L) การเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจถึงการเรียนรู้ว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับบุคคล I คือ innovation คือการสร้างสรรค์คิดค้นนวัตกรรมเป็นการนำความรู้และกระบวนการที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกฝน วิเคราะห์การลงมือปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม S คือ Sustainability ความยั่งยืน มีกระบวนการที่นำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและความเป็นธรรมในสังคม และ T คือ Transformation การถ่ายทอด การทำให้กลุ่มและสังคมมีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่การเป็นสังคมที่มีคุณภาพซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาสังคม ซึ่งวิสาหกิจชุมชนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยเฉพาะในชุมชนเกษตรกรรมและชุมชนชนบท มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้กระบวนการเรียนรู้อันเป็น

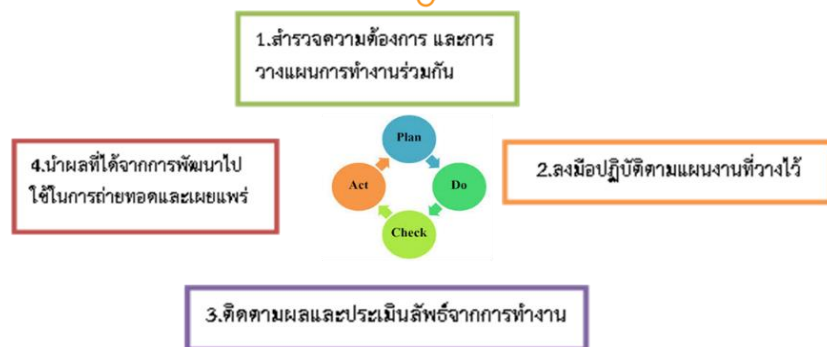
หัวใจสำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีฐานองค์ความรู้และสามารถพึ่งตนเองได้ (เกรียงศักดิ์ วิเลปะนะ และคณะ, 2566) โดยการจัดการเชิงกลยุทธ์มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ รวมไปถึงการติดตามประเมินผลสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ช่วยสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนตลอดจนถึงประเทศชาติ (นงคราญ ไชยเมือง, 2558) ตลอดจนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จะประสบความสำเร็จได้และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัย ได้แก่ 1) ความเข้าใจในธุรกิจของสมาชิก 2) ความต้องการและเป้าหมายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3) เงินทุนและการบริหารเงินทุน 4) ทรัพยากรบุคคล และ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยที่สมาชิกควรมีหลักการร่วมกัน 4 ข้อคือ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ (สุรัชญา สุขประเสริฐ และคณะ, 2565) อีกทั้ง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็นกระบวนการศึกษา การจัดการองค์กรและการบริหาร การผลิต การเงิน และการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีเกณฑ์พิจารณาประเมินผลการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้วไม่ได้ประกอบการ คือ สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม หรือไม่ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน คือ ต่างคนต่างทำ หรือ กลุ่มไม่ได้ดำเนินกิจกรรมใดๆ ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้หรือมีลักษณะเลิกกิจการแล้ว โดยที่ไม่ได้แจ้งยกเลิกต่อนายทะเบียน หรือการดำเนินกิจการแบบเจ้าของคนเดียว กับ 2) วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนจัดตั้งแล้วได้ประกอบการ คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ แบ่งความเข้มแข็งของการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เป็น 3 ระดับ คือ เข้มแข็ง ปานกลาง และปรับปรุง (สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ, 2561)

การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชนควรเป็นกลยุทธ์เชิงรุกเนื่องจากมีจุดแข็งมากและมีโอกาสมากกว่าอุปสรรค รูปแบบกลยุทธ์ควรมีความยืดหยุ่น(Flexible) มีความเป็นเอกลักษณ์และมีภาพพจน์ที่ดี มีความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า มีการผลิตสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ปิยะดา พิศาลบุตร, 2561) หรือการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ที่ใช้หลักการตลาดในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ มีจุดเด่นและความแตกต่างจากสินค้าในท้องตลาด และได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์การอาหารและยา (อย.) 2) ด้านราคามีการกำหนดราคาจากการคำนวณตามต้นทุนการผลิตและค่าความแตกต่างของกำไรชัดเจน 3) ด้านการจัดจำหน่าย มีการจัดจำหน่ายสินค้าโดยตรงแก่ผู้บริโภค และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการแนะนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในช่องทางออนไลน์ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจมากขึ้น ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีของผู้บริโภคมากขึ้น (วันทนา รอดประเสริฐ และกฤตยชล ทองธรรมสถิต, 2565) ในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การ ต้องดำเนินการใน 3 เรื่อง คือ การกำหนดเป้าหมายและบทบาท โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในองค์กร และแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านการพัฒนาระบบการจัดการสมาชิก ต้องดำเนินการ 3 เรื่อง คือ การพัฒนาสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิก และแนวทางการยกระดับคุณภาพสมาชิก ด้านการบริหารจัดการแผนพัฒนาโดยการกำหนดให้มี 4 กลยุทธ์สำหรับการบริหารจัดการกลุ่ม คือ การพัฒนาศักยภาพหัวหน้ากลุ่มเพื่อการเพิ่มสมาชิก การสร้างความผูกพันของสมาชิกในกลุ่ม และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการจัดการ การยกระดับภาพลักษณ์และการสื่อสารองค์กร (จิราพร เปี้ยสินธุ และคณะ, 2563) สำหรับการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างถูกต้องตามบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมวิสาหกิจชุมชนโดยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOTประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายใน คือ วิเคราะห์จุดแข็ง วิเคราะห์จุดอ่อน เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่วิสาหกิจชุมชนควบคุมหรือกำกับได้ โดยวิเคราะห์จากปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการที่เกี่ยวกับ 4M ประกอบด้วย คนหรือบุคลากร เงิน วัสดุหรืออุปกรณ์ และการจัดการ และการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายนอก คือ วิเคราะห์โอกาส และอุปสรรค เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่วิสาหกิจชุมชนควบคุม

หรือกำกับไม่ได้ เช่น สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และเทคโนโลยี (วรินทร์ ธรรมสมบัติ, 2560) อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังควรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม คือ 1) หลักความพอประมาณ ในการดำเนินงาน หมายถึง ความเหมาะสมของการดำเนินงาน ทั้งในแง่ของขนาดที่ไม่เล็กไม่ใหญ่เกินไป แต่เป็นไปตามอัตราและสภาพแวดล้อม และในแง่จังหวะเวลาที่ไม่เร็วเกินไปและไม่ช้าจนเกินไป 2) หลักความมีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาที่จะดำเนินงานด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ คำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด 3) การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การจัดองค์ประกอบของการดำเนินงาน ให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก และ 4) การนำความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ จะต้องมีความรู้เป็นส่วนประกอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับรองรับสนับสนุนวิชาความรู้ เพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง ความอดทน มีความเพียร และสามารถนำความรู้ต่างๆ มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของความเข้มแข็ง คือ ความสมดุลและความพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น (เพชร บุณยสิน, 2560)

การสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีด้านการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

การจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ เป็นตัวแปรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ 2) กระบวนการ คือ การนำเอาปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เนื่องจากในกระบวนการจะมีระบบย่อยรวมกันอยู่หลายระบบครบทั้งวงจร ตั้งแต่การบริหาร การจัดการ การนิเทศ การวัดและประเมินผล การติดตามตรวจสอบ เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่กระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลผลิต หรือผลลัพธ์ เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการนำเอาปัจจัยมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และ 4) ผลกระทบ เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากผลลัพธ์ที่ได้ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่คาดคิดไว้หรือไม่เคยคาดคิดไว้มาก่อนว่าจะเกิดขึ้น ได้ดังภาพที่ 1 หรือปรับปรุงได้มากขึ้น การแก้ไขปรับปรุงก็จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบมิใช่แก้ไขเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น (ณัฐพันธ์ สกุลพงษ์, 2565) นอกจากนี้ หลักการจัดการกลุ่มวิสาหกิจยังใช้วงจรคุณภาพ PDCA คือ วงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) จุดเด่นคือเป็นกระบวนการที่ทำซ้ำได้เรื่อย ๆ จนกลายเป็นวงจร (Cycle) โดยแนวคิดของวงจร PDCA เกิดขึ้นช่วงปี 1950's โดยบิดาแห่งการควบคุมคุณภาพสมัยใหม่ คือ ดร.วิลเลียม เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Dr. William Edward Deming) ซึ่งพัฒนามาจาก วอลเตอร์ เอ ชิวฮาร์ต (Walter Andrew Shewhart) ทำให้วงจรนี้มีชื่อเรียกอื่นว่า Deming Cycle หรือ Shewhart Cycle (สุธาสนี โพธิจันทร์, 2558) โดยแนวทางการปฏิบัติจะยึดหลักการนำกระบวนการไปใช้ประโยชน์ (Deploy) ในรูปแบบของกระบวนการ PDCA มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน แล้วลงมือปฏิบัติหรือฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญ จากนั้นจะนำผลการปฏิบัติมาวิเคราะห์ประเมินผลหาข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข และติดตามผลการทำงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งสามารถนำมาวางจำหน่าย ตลอดจนการเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงกระบวนการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามหลัก PDCA

การจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ใช้แนวคิดและทฤษฎีการใช้วงจร PDCA หรือ วงจรบริหารงานคุณภาพ มาใช้ในการจัดการกลุ่มให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่ผลลัพธ์ที่ทางกลุ่มได้กำหนดเป้าหมายไว้ ประกอบกับการใช้วงจร PDCA มาสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีกว่า ทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนลดความเสี่ยงในการจัดการ ตั้งแต่การวางแผนการทำงานที่ประธานกลุ่มจะเป็นผู้ควบคุมกระบวนการ การนัดประชุม การวางแผนการผลิตผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ทันส่งตามกำหนดและมีคุณภาพ เมื่อดำเนินงานแล้วเสร็จจะมีการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจจากลูกค้า เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพและบริการของกลุ่ม โดยใช้หลักการว่าคุณภาพสามารถปรับปรุงพัฒนาได้ตลอดเวลาไม่มีสิ้นสุด มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด วัตถุดิบที่ใช้จะมาจากวัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก เช่น ข้าวลูกปลา และใช้จำนวนสมาชิกในการผลิตผลิตภัณฑ์ให้น้อยที่สุด โดยมอบหมายให้สมาชิกกลุ่มที่ชำนาญที่สุดเป็นผู้จัดการควบคู่กับสมาชิกอื่นๆ

สรุป

การขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภोजะนะ และสนับสนุนให้กลุ่มสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ตามความต้องการของกลุ่มชุมชนและพื้นที่ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการดูแลและอนุรักษ์พันธุ์ข้าวลูกปลา ให้อยู่กับชุมชนบ้านป่าชิงต่อไป โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดให้กลุ่มนำไปใช้เพื่อเปลี่ยนวัตถุดิบที่มีอยู่ คือ ข้าวลูกปลา ให้ได้รับผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตที่สูงขึ้น โดยวางแผนงานของกลุ่มไว้ดังนี้ 1) กระบวนการจัดระบบบริหารจัดการกลุ่ม เป็นกลุ่มต้นแบบเพื่อการมีส่วนร่วมในชุมชนด้านการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 2) การยกระดับผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน 3) การสร้างกิจกรรมเพื่อความร่วมมือในการขยายพื้นที่เพื่อสร้างเครือข่าย การเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ เข้าด้วยกัน 4) การพัฒนาช่องทางการตลาด ควบคู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในทุกๆ มิติเพื่อการสร้าง อัตลักษณ์ของกลุ่ม เมื่อพิจารณาหลักการบริหารจัดการทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภोजะนะ ได้ใช้หลักการบริหารงานตามหลักการ 4M เป็นปัจจัยนำเข้า ดังต่อไปนี้ 1) บุคลากร คือสมาชิกกลุ่มซึ่งทำงานร่วมกันมาอย่างยาวนาน มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดในลักษณะของเครือญาติร่วมด้วย ทำให้การจัดการงานภายในกลุ่มจึงทำให้เข้าอกเข้าใจกันมากขึ้น กิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น 2) งบประมาณ ทางกลุ่มได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและนักวิชาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 3) ทรัพยากร เป็นสิ่งสำคัญมากของกลุ่มเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนงานโดยกลุ่มได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ จากหลายหน่วยงาน เช่น เครื่องสีข้าว เครื่องคัดเมล็ดข้าว พันธุ์ข้าว รถไถ ปู๋ย จาก กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 4) การบริหารจัดการ การบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภोजะนะ มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน

มีประธานกลุ่ม รองประธาน เลขานุการ มีแผนงานประจำเดือน มีการสะสมหุ้นจากสมาชิก มีการปันผลให้กับสมาชิกทุกปี มีแผนการผลิตข้าว ผลิตภัณฑ์จากข้าว และมีการสื่อสารกับสมาชิกผ่านทางช่องทางโซเชียลมีเดีย ทำให้การรับรู้ข่าวสารทำได้รวดเร็วและเข้าถึงสมาชิกกลุ่มทุกคน ประกอบกับการใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act ในการจัดการทรัพยากรของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ มีการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ และเมื่อถึงสิ้นปีจะมีการจ่ายเงินปันผลคืนให้กับสมาชิกและยังมีสวัสดิการเพิ่มเติม เช่น มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์และจัดกิจกรรมสรุปผลการดำเนินงานในรอบที่ผ่านมาด้วย นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะยังยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำรงชีวิตและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้มีความยั่งยืนเพื่อผลักดันให้กลุ่มมีเป้าหมายในการดำเนินงานไปสู่ความเข้มแข็งและมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของชุมชนต่อไป

การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ

การวิเคราะห์การวางแผนการทำงานและการวิเคราะห์สถานการณ์ตามหลักการ SWOT Analysis โดยสามารถจัดจำแนก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้ดังภาพ ต่อไปนี้

การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

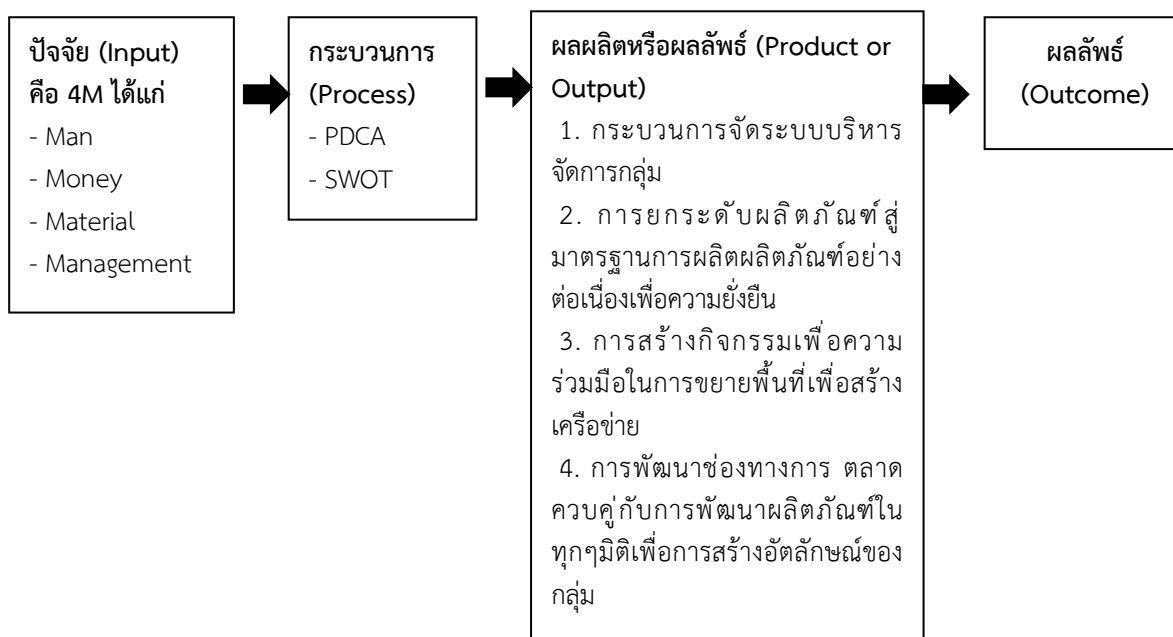
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. วัตถุดิบที่มีอยู่ตลอดฤดูกาล 2. ข้าวลูกปลาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น 3. ความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกกลุ่ม 4. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ 5. การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ 6. ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ	1. ความรู้/ความเข้าใจมาตรฐานการผลิต/การควบคุมคุณภาพ 2. การบรรจุภัณฑ์หีบห่อ 3. ช่องทางการตลาดอื่นๆ 4. การถ่ายทอดประสบการณ์
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
1. การสนับสนุนจากภาครัฐ 2. แนวโน้มคนรักสุขภาพในสภาวะกาลปัจจุบัน 3. แนวทางกลุ่มสอดคล้องนโยบายทางภาครัฐ 4. พัฒนาการของเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต 5. การเข้าถึงตลาดในหลายระดับ	1. สภาพ ดิน ฟ้า อากาศ 2. สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ 3. ผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันตามท้องตลาด

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ

ทั้งนี้ การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอ จะนะ ยังยึดมั่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทางกลุ่มให้ความสำคัญกับหลักการหรือทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มมีการดำเนินงานด้านเกษตรทั้งปลูกผัก ผลไม้ ข้าวและพืชเกษตรอื่นๆโดยที่ไม่ใช้สารเคมีใด ๆ และให้ความสำคัญกับผู้บริโภคเป็นสำคัญ สิ่งที่เกิดขึ้นจะนำมาใช้ในครัวเรือน จากนั้นจะแบ่งปันให้สมาชิก ญาติพี่น้องตลอดจนคนชุมชน ส่วนที่เหลือจะนำไปจำหน่ายยังตลาดของชุมชนและตลาดเทศบาลภายในอำเภอ จะนะ ตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ทำให้ได้ค้นพบว่า การจัดการกลุ่มวิสาหกิจจำเป็นต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีหลายด้าน เช่น การใช้แนวคิดเรื่อง 4M เพื่อการจัดการทรัพยากรที่ทางกลุ่มมี และแนวคิดเรื่อง วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) เพื่อจัดการทรัพยากรที่มีให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนกลุ่มไปสู่เป้าหมายและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ ทำให้กลุ่มเกิดความยั่งยืนและสร้างความ

เข้มแข็งให้กับชุมชนและประเทศชาติต่อไป ซึ่งการสังเคราะห์แนวคิดการจัดการวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ

โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะจังหวัดสงขลาไปสู่ขั้นตอนการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกลุ่มได้ดังนี้ คือ 1) มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยอาศัยภูมิปัญญาของชุมชน 2) เพิ่มการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต และการจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจเครือข่ายนาอินทรีย์ด้วยการกำหนดนโยบายเชิงรุกในแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายนาอินทรีย์อำเภอจะนะ ยังเป็นกลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น การผลักดันให้มีการจัดงานวันอนุรักษ์พันธุ์ข้าวท้องถิ่น หรือ งานวันข้าวลูกปลา ซึ่งจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่ออนุรักษ์และรักษาข้าวพันธุ์ลูกปลาให้เป็นข้าวท้องถิ่นของบ้านป่าชิงสืบต่อไป หรือการใช้พื้นที่นาข้าวของกลุ่มเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยของคณาจารย์ และนักศึกษาจากสถาบันต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและใกล้เคียง และยังรวมไปถึงการให้ข้อเสนอไปยังหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ในการพัฒนาพื้นที่ของตำบลป่าชิง ไม่ให้กระทบกับพื้นที่ทำนาและกระทบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ วิลปะนะ และคณะ. (2566). รูปแบบการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยหอมทองแปลงใหญ่ ตำบลสุขไพบุลย์ อำเภอเสิงสางจังหวัดนครราชสีมา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(5), 310-324.

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2566 จาก <https://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-5/2560/strategy11.pdf>

- จิราพร เปี้ยสินธุ์ และคณะ. (2563). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนพัฒนาคุณภาพทุเรียนบ้านบาตูปูเต๊ะ (ธารโต) ในการเพิ่มมูลค่าการตลาดทุเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 15(29), 143-161.
- ณัฐพนธ์ สกกุลพงษ์. (2565). รูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นงคราญ ไชยเมือง. (2558). การพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน. วารสาร มหาวิทยาลัยพายัพ, 25(1), 16-39.
- ปิยะดา พิศาลบุตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 8(1), 105-120.
- เพชร บุดสีทา. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชน จังหวัดกำแพงเพชร. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 “วิทยาการจัดการวิชาการ 2017: การวิจัยยุคประเทศไทย 4.0” คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (หน้า 271-285). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วรินทร์ธร ธรรมสารสมบัติ. (2560). กลยุทธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนของผู้ประกอบการเขตอำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 5(2), 27-41.
- วันทนา รอดประเสริฐ และกฤตยชล ทองธรรมสถิต. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดของวิสาหกิจชุมชนข้าวคนเมืองชลบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(6), 317-333.
- ศุภณีย์เมธิดพันธ์ข้าวปัตตานี. (2564). ข้อมูลพื้นฐานสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดสงขลา : ข้าวภายใต้การขับเคลื่อน BCG Model ด้านการเกษตร จังหวัดสงขลา ประจำปี พ.ศ. 2565. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2565 จาก www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/S/ska.pdf
- สมชาย น้อยฉ่ำ และคณะ. (2561). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน อาเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารเกษมบัณฑิต, 19(ฉบับพิเศษ), 130-139.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการหมู่บ้านข้าวลูกปลาป่าชิง ประจำปีงบประมาณ 2564. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุธาสนี โพธิจันทร์. (2558). PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง. เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.ftpi.or.th/en/2015/2125>
- สุพัตรา รุ่งรัตน์. (2565). ความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(12), 318-333.
- สุรัชญา สุขประเสริฐ และคณะ. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอาเภอพรหมานิกม จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 19(87), 107-119.